

CARLOS ENRIQUE FUENTES SÁNCHEZ

“He pogut gaudir de l'estimació, la fraternitat i la solidaritat de la gent de les illes”

EDUCADOR SINDICALISTA GUATEMALTENC

ACTUAL SECRETARI D'ACTES I ACORDS DEL
SINDICAT DE TREBALLADORS DE L'EDUCACIÓ
DE GUATEMALA (S.T.E.G.)

PISSARRA. Amb quina actitud varen veure els guatemalencs la signatura dels Acords de Pau del 29 de desembre de 1996?

Carlos Fuentes. Pel Moviment Sindical i Popular, així com pels membres de les organitzacions de la Unión Revolucionaria Nacional Guatemalteca (URNG), l'exèrcit i els sectors de poder econòmic i polític, fou un esdeveniment de gran transcendència. Això no obstant, no ho fou tant per a la majoria de la població, especialment per als camperols i obrers, que ni tan sols arribaren a saber que a Guatemala s'estava donant un procés de pau.

P. Després de 10 mesos, es creu que aquest esdeveniment ha de canviar la situació de pobresa de la majoria dels guatemalencs?

C.F. Efectivament. L'agenda política no concorda amb l'econòmica. Els Acords de Pau no han influït gaire en impedir que el govern de torn imposi les polítiques neoliberals amb les accions de privatització, fons de compensació social, congelació de salaris, acomiadaments massius, etc.

P. Aleshores, la situació econòmica està passant per grans dificultats...

C.F. Així és. La situació econòmica de la població empitjora dia a dia, degut a les noves lleis. El govern continua la privatització dels béns de l'Estat, com ja va ocórrer amb GUATEL (telèfons) o amb els ferrocarrils...

Tot això ha generat acomiadaments massius. S'autoritza el cobrament en els mateixos hospitals nacionals, es liberalitzen els costos de la gasolina, es puja, d'amagat, el cost de l'energia elèctrica, s'eleva descaradament el valor de les cridades telefòni-

ques nacionals fins a un 3000 %...

Els salaris es mantenen estàtics, mentre que els costos de la senalla bàsica puguen quasi diàriament.

El govern pretén imposar les seves polítiques com el "Sistema d'Estalvi Provisional", que pretén cedir a la iniciativa privada nacional i estrangera no tan sols la prestació de jubilació dels treballadors, sinó encara altres programes relatius a seguretat social i salut.

Tot l'anterior empobreix més als pobres i enriqueix més als rics, tot situant Guatemala com a país on predominen la pobresa (89%) i la pobresa extrema (67%), amb un 42.5 de desocupats i un 45.6 de subocupats. Les polítiques econòmiques del govern contempen una nova "paquetada tributària"; cosa que augmentarà un augment dels impostos del licor, del tabac, a les àrees de reserva de la nació, al fons vial, etc.

P. I els diputats... què fan per impedir aquestes accions?

C.F. Els del govern, no fan res. Els del Frente Democràtica Nueva Guatemala (FDNG) sí que fan oposició a favor dels desposseïts.

P. Com és el panorama polític del seu país després de 10 mesos de signar la Pau?

C.F. Una dreta ben definida, formada pel Partido de Avanzada Nacional (PAN) i el FRG i una esquerra constituïda pel Frente Democràtico Nueva Guatemala (FDNG). La URNG com a possible partit polític i la seva possible aliança amb el FDNG, que es podrien constituir en la primera força política del país per a 1999, si s'aconsegueix que entre la població desapareixi el fantasma de "Mincho" (guerrillero secuestrado y torturado).

P. Aquesta situació, afecta la imatge política de Gaspar Llom?

C.F. Rodrigo Astúrias segueix essent el més carismàtic dels quatre comandants de la URNG i el seu possible candidat presidencial. Ja s'han format equips d'organització política per a cada regió, departament i municipi.

P. Com es veu el PAN després de dos anys de govern?

C.F. El PAN enforteix la seva proposta governamental per a 1999 mitjançant accions popu-

listes individuals tot invertint fons destinats a salut i educació per mantenir el seu noticiari "AVANCES", que cerca consagrar la imatge del PAN davant l'opinió pública nacional i internacional, i també gastant milions de quetzals en assessors nacionals i estrangers.

No obstant això, no s'ha pogut evitar que el partit estigui sofrint un fort desgast a causa de la seva política que empobreix més els pobres.

P. L'aparició de nous partits d'esquerre, afectarà la URNG?

C.F. Alianza Democràtica (AD) i la Unidad Nacional Izquierdista (UNID) no posaran dificultats per al futur polític de la URNG, ans al contrari, seran possibilitats de coalició, tota vegada que les plataformes són semblants.

P. Quina és l'actitud de l'exèrcit en el moment actual?

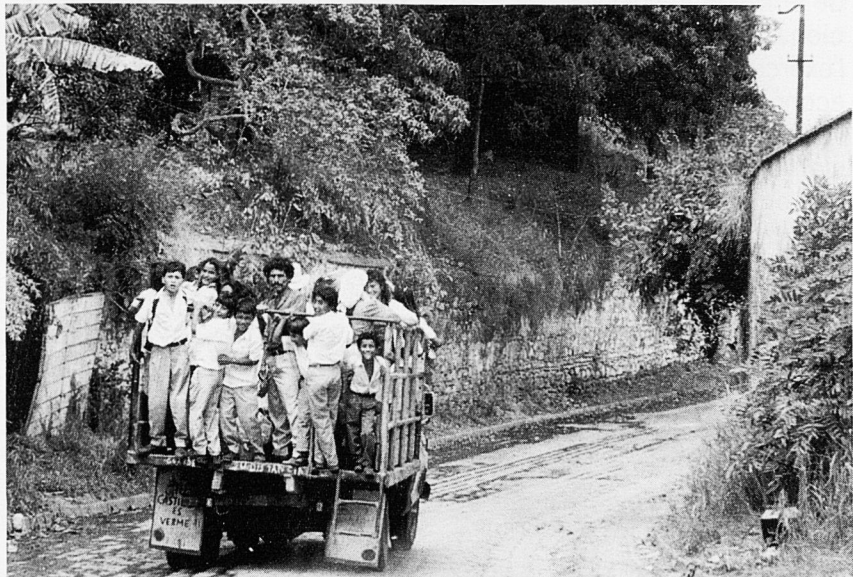
C.F. L'exèrcit nacional, desobeint el mandat del Acuerdo del Fortalecimiento del Poder Civil i el paper de l'Exèrcit en una societat democràtica, es nega a reduir-se en un 33% i, contràriament, el que pretén és d'unir-se a les forces de seguretat civil per mantenir-se vigent dins les ciutats. A la vegada enforteix la Escola Politécnica militar.

El poble maia està col·locant la seva gent en quasi tots els camps socials: art, periodisme, educació, ... Sembla evident que seran els grans protagonistes en les pròximes eleccions

El ministre de la defensa ha sol·licitat que en el pressupost per al 1998 s'incrementi la seva partida. L'exèrcit mou encara els fils de la política governamental a través del Estado Mayor Presidencial.

P. Què fa mentrestant el moviment sindical i popular?

C.F. El moviment sindical i popular troba oposicions ben marcades dins les empreses privades i institucions estatals. És

necessari mencionar que el poder de convocatòria dels dirigents ha minvat. Les forces es mantenen, però hi ha molts de problemes cada dia.

P. Quin és el paper dels pobles indígenes dins el moviment popular?

C.F. És important de ressaltar la força que va agafant el movi-

ment reivindicatiu del poble maia amb base a l'Acord d'Identitat i Drets dels pobles indígenes. El poble maia està col·locant la seva gent en quasi tots els camps socials: art, periodisme, educació, ... Sembla evident que

seran els grans protagonistes en les pròximes eleccions..

P. Com ha influït l'aspecte social dins l'econòmic?

C.F. S'observen nivells més elevats de descomposició social,

com el narcotràfic amb l'empara i l'auxili de les autoritats civils i militars; molts dels que han estat capturats, no són jutjats; la impunitat: els lladres, estafadors, violadors i segrestadors segueixen lliures o són temporalment empresonats.

No podem deixar de mencionar la "massacre de Xaman". La població segueix prenent-se la justícia per les seves mans, mitjançant linxaments. La pobresa i les deportacions d'EUA segueixen propiciant les immigracions internes, i provocant un creixement desmesurat d'assentaments suburbans, que es converteixen en vertaderes coves de delinqüència on campegen els assalts, la drogaaddicció, la prostitució i les "maras" i bandes organitzades.

P. Què ens pot dir de la violència en el país?

C.F. Parlaria d'una violència intrafamiliar que es dona sobretot en els assentaments, on els

pares i padrastres agredeixen els nins i nines físicament, verbalment i psicològicament, tot i l'existència d'un nou Código de la Niñez y la Juventud.

Aquesta violència ha generat un creixement de l'índex de nins del carrer i en el carrer. Aquesta situació ha generat un nou negoci: el de l'adopció, legal o il·legal.

P. S'ha dit que el govern ha tingut intenció d'establir un estat d'excepció... és cert això?

C.F. Violència en general, segrestaments, robatoris, assalts a bancs, assassinats comuns i de testimonis claus, etc. incontrolables per part del govern que es disculpa acusant la premsa de ser la culpable de la violència en el país, i no accepta que les forces de seguretat del país són insuficients i, a més a més, deficientes.

P. Com està el país des del punt de vista sanitari?

C.F. Trobam índexs de morbiditat i de mortalitat infantil molt elevats, acompanyats de malalties endèmiques i epidèmiques com la tuberculosi, el còlera, l'hepatitis "B", el dengue hemorràgic i la SIDA.

La situació és ara més difícil perquè el pressupost sanitari és insuficient; a més, el Congrés ha aprovat el cobrament de servei en els hospitals públics.

P. En relació al compliment dels acords de pau, què ens pot manifestar?

C.F. De manera molt superficial, podem afirmar que:

- Tal vegada sigui l'Acord de Identitat i Drets dels Pobles Indígenes el que ha assolit un major grau de concreció, gràcies al suport i exigències dels grups organitzats de maies i indígenes del país.

- Contràriament, res del que

està establert a l'Acord sobre aspectes Socioeconòmics i Situació Agrària no s'ha complit.

Ens trobam amb alumnes desnutrits que arriben a l'escola més pel berenar escolar que no per aprendre

- Tota vegada que pel govern i l'oligarquia del país el més important era posar fi a la guerra, l'Acord sobre el Definitivo Cese al Fuego, així com el de Bases para la Incorporación de la URNG a la legalitat són els acords que més s'han complit.

P. Com afecta tot l'anterior a l'educació del país?

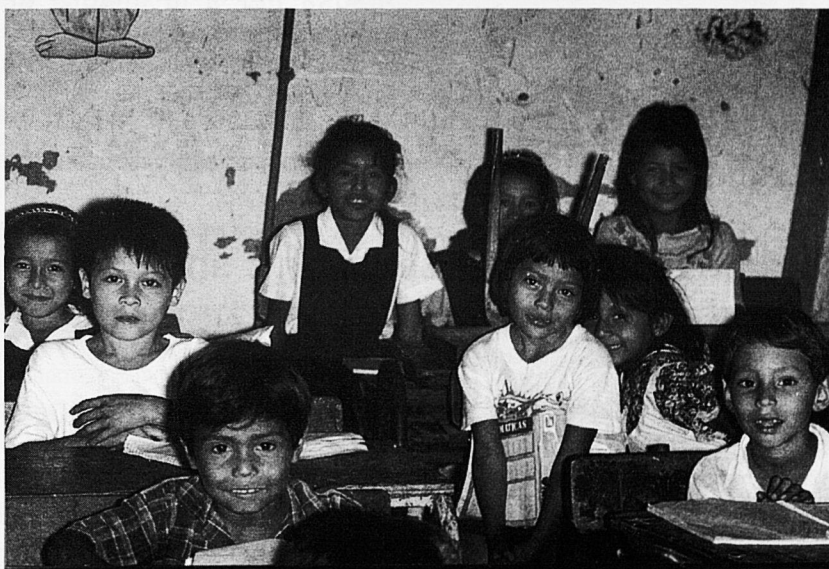
C.F. Tots els problemes econòmics, polítics i socials esmentats tenen una gran repercussió en l'educació del país, la qual, malgrat els Acords de Pau, segueix presentant un sistema insuficient i deficient. Insuficient, perquè no dóna cobertura a la totalitat de la població escolar en tots els nivells. Deficient, perquè tots els components del currículum: sub-

desnutrits que arriben a l'escola més pel berenar escolar que no per aprendre, i amb educadors

desmotivats que per poder subsistir han de realitzar fins a dues i tres jornades de treball cada dia.

Pel que fa a recursos didàctics, infraestructura i altres elements, cada dia es nota molt més la influència de la política privatitzadora. Els processos també es fan deficientes i el sistema educatiu ens presenta, segons institucions governamentals, un 56 % d'analfabetisme (70 %, segons altres institucions internacionals) més accentuat en l'àrea rural que en la urbana, i més accentuat entre les dones que els homes.

P. Quines són les mesures privatitzadores de l'educació implantades pel govern actual?

jecte, elements i processos, presenten serioses deficiències. Ens trobam amb alumnes

C.F. N'hi ha que són directes i d'altres, indirectes.

Entre les primeres trobam retalls de partides, creació de projectes i programes que pretenen deixar l'educació en mans dels pares de família.

Entre les indirectes, es pot apuntar la intromissió d'entitats de la iniciativa privada en educació.

Per altra banda, les jubilacions voluntàries dels mestres són ara cobertes per mestres amb contractes per un any.

P. Ajudarà la Reforma Educativa a resoldre la situació?

C.F. Aquesta situació canviarà segurament quan entri en vigència la Reforma Educativa, en la qual diverses organitzacions indígenes i no indígenes estan lluitant per modificar la situació.

P. Quina és la situació actual de les Ensenyances Mitges?

C.F. El nivell mitjà de l'educació a Guatemala passa també per una greu crisi, tota vegada que el Govern no ha creat un sol nou edifici escolar des de fa més de 20 anys.

Aquesta situació ha motivat:
 - que l'ensenyament mitjà tan sols arribi al 23 % de la població escolar adolescent, i
 - que de tal percentatge la majoria sigui atès per col·legis privats.

Com a alternativa a aquesta situació es va aprovar el funcio-

Tot això que hem apuntat dona una idea de l'actual crisi dels sistema educatiu a Gua-

educació general: educació en població, educació per a la pau i els drets humans, educació a

Carlos Fuentes al C.P. Juniper Serra. Foto: J. Mas

temala. Guatemala ocupa el segon lloc en població analfabeta a Amèrica Llatina, només per sota d'Haití, i és el país que menys pressupost per càpita destina a educació.

P. Com funciona la Cooperació Internacional?

C.F. A Guatemala aquesta cooperació ha estat altament beneficiosa per a la millora de infraestructures, d'organització i per a la cultura dels sectors més desvalguts del país.

P. Atesa l'actual situació de

través del treball, educació bilingüe i internacional, implementació de la Reforma Educativa, especialment la proposta del sector magisterial.

Altres projectes: suport a les ensenyances mitges, especialment als instituts per cooperativa; un projecte d'"escola de pares".

P. Com es pot aconseguir això?

C.F. Les entitats de cooperació internacional, especialment les espanyoles, s'han preocupat de portar un poc de felicitat a les comunitats pobres del nostre país, en vistes a l'assoliment de la Nova Guatemala, on predomini la Pau, entesa com a Justícia Social.

P. Quines activitats ha dut a terme durant l'estada entre nosaltres?

C.F. S'han fet xerrades a varis centres educatius de primària i secundària de Mallorca, Menorca i Eivissa. També hem tingut trobades amb la premsa i la població. Posteriorment hem viatjat a Catalunya, concretament

Guatemala ocupa el segon lloc en població analfabeta a Amèrica Llatina, només per sota d'Haití, i és el país que menys pressupost per capita destina a educació

nament dels Instituts d'Educació Bàsica pel sistema de cooperativa, que funcionen en un pla tripartit en què els pares de família paguen el 5 %, les municipalitats locals, el 10 % i el NINEDUC, la resta.

Guatemala, quins creu que són els projectes més urgents que ha d'atendre la Cooperació Internacional?

C.F. Guatemala necessita urgentment programes de salut i

a Vic, on hem signat un conveni de cooperació amb les autoritats de la universitat i de la seva facultat d'educació. També hem tingut un encontre amb joves estudiants de la UIB.

P. En què consisteix el conveni de cooperació amb la universitat de Vic?

C.F. Concretament, 16 estudiants del darrer curs de Magisteri (14 dones i 2 homes) faran les seves pràctiques en un departament de Guatemala, entre el 7 de gener al 13 de febrer de 1998, cosa que servirà per l'intercanvi cultural i psicopedagògic entre educadors i alumnes d'aquell país.

P. Quina resposta heu trobat en les vostres xerrades de sensibilització i quines expectatives s'han creat en el seu país?.

C.F. Una resposta excel·lent. Els

nins han comprés el missatge, els joves estan interessats a anar a Guatemala, els mitjans de comunicació ha cobert i publicat les rodes de premsa i els habi-

seu suport.

P. Voleu afegir alguna cosa?

C.F. Sí. L'agraïment sincer a

16 estudiants del darrer curs de l'Escola de Magisteri de Vic (14 dones i 2 homes) faran les seves pràctiques en un departament de Guatemala, entre el 7 de gener al 13 de febrer de 1998

tants de les illes, homes i dones, mestres i altres gremis, han manifestat la seva intenció d'ajudar directament amb projectes originals o donant suport als ja existents, promocionats per l'STEI i altres organitzacions no governamentals. He pogut admirar i fruit de l'estimació, la fraternitat i la solidaritat de la gent de les illes i me'n vaig amb la seguretat que els projectes que s'han presentat tindran el

l'STEI que ha propiciat la nostra presència en aquestes illes per dur a terme les xerrades de sensibilització, primer amb la vinguda de la nostra companya Josefa Ixcoy i, ara, amb la meua presència, i perquè ens heu tractat com a germans. Moltes gràcies a tothom. Gràcies a l'STEI, gràcies a Balears! □

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-ho, decideixi **LLOGUER-OPCIÓ COMPRA**

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a ca seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: **MUSICASA** li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.

NOMÉS PER 8.700.- ptes. mensuals, més quota inicial de 28.990.- ptes. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altre, marca

li descomptarem 133.300 ptes.-

AIXÍ DE FÀCIL

YAMAHA

MUSICASA

Pl. Es Fortí (cantonada Passeig Mallorca), 1
Palma de Mallorca

Telf. 281559